

Raziye Köksal KARTAL

HAVVA BALTACI'NIN DİLİNDEN... MEHMET BALTACI

Duyarız, dinleriz, anarız... Ama tam olarak tanıdığımızı söylemek zor, özellikle bizler gibi onunla tanışma fırsatına ulaşamamış AFAD nesilleri için. Eşi Havva Hanım'ı arayıp ona döktük derdimizi. Bize onu anlatır mısınız diye sorduğumuzda "Seve seve" dedi. "AFAD da yapalım görüşmeyi münasip yer orasıdır." Çocuğum dediği AFAD.

-Bir röportajında "Bunca iş tek başına yapılamazdı, yapılmadı da zaten. Eşim Havva hep yanımdaydı." der Mehmet Baltacı. Onun en büyük yardımcısını tanıyarak başlayalım.

Aslen muhacirim, Köstence'den. Ama Saf Adanalı hissediyorum kendimi, Küçüksaat'te doğdum büyüdüm. Kualsız ailenin kurallı çocuğuydum. 17 yaşında enstitüyü bitirdim. İstanbul'da çalışmaya başladım.

-Dile kolay otuz sekiz yıllık yol arkadaşlığı, nasıl başladı bu arkadaşlık?

Evlenirken ikimiz de 26 yaşındaydık. Ben yaz tatiline gitmişim teyzemin yanına. İstanbul'daki bu ziyaretim sırasında tanıştık. Sekiz ay çok güzel bir arkadaşlık geçirdik.

45 yıl öncesiydi. "Hadi biz evlenelim" dediğinde ben gülmeye başladım. Alay mı ediyorsun diye sorunca "Yok hiç aklıma gelmemişti" demişim. Çok güzel bir evlenme teklifiydi. Nikahta imzayı atarken "Sen benim ikinci eşimsin" dedi. Şaşırđım tabi böyle bir anda bunu neden söylüyor diye. "Benim birinci nikahlım makinem, ikinci sensin." demesin mi. O an anladım fotoğrafın her zaman hayatımızda olacağıını.

-Hayatınızdan hiç çıkmadı söylediğiniz gibi, peki ilk nasıl dokundu hayatına fotoğraf ?

On iki yaşında başlamış fotoğraf merakı. Kasabalarına gelen bir sinema gösterisi ile başlayan bir serüven onunkisi. Sonra çobanlık yaparak kazandığı 6*9 format Kodak marka bir fotoğraf makinesi olmuş. Ve evden kaçarak başlamış fotoğraf serüveni.

Askerlikten sonra İzmir'e gitmiş ve orada bir sinema salonunda fotoğraf ile ilgili çalışmış. Dublörük bile yapmış o dönem. 1960-65 yılları. Daha sonra İstanbul'a yerleşiyor.

Ersin Alok ile çalıştığı sırada tanıştık Mehmet ile. Sonrasında Sami Güner'in asistanlığını yaptı. Renkli baskıya geçiş sürecinde Serengil Renkli Fotoğraf Laboratuvarı'nda printer makineler ile çalıştı.

1975 senesinde eşimin babası vefat edince bu taraflara dönmeye karar verdik, 32 yaşındaydık. O zamanlar Adana gelişmiş bir şehirdi sanayi açısından, hem de merkezi konumdaydı. Burayı tercih etme sebeplerimiz bunlardı. O dönemlerde fabrikaların çekimini yapan tek kişiydi. İlk işyerini (Studio 75) Sular'da açtığında Ali Münif Fotoğrafçılık ruhsatı verildi, şu parklarda şipşak fotoğraf çeken kişilere verilen ruhsatlardan. Çünkü tanıtım fotoğrafçılığı bilinmiyordu o dönemler. Daha sonra ruhsat değiştirildi tabi.

Çoğu fotoğrafta birlikte değiliz maalesef. Bunu bugün fotoğaları karıştırırken de tekrar fark ettim, üzülüyorum. Hatta bir gün, sen çok zaman yanımızda yoksun dedim. "Sen her fotoğrafa baktığında ben vizörden size bakıyorum, yanınızdayım." demişti.

Bu süreç zarfında karşılaştığımız zorluklardan biri de ihtilal dönemindeydi. Studio 75 yıllarca dernek olarak kaldı, ihtilalde tüm diğer dernekler gibi kapatıldı. Dört gün sonra işyerinin hiçbir siyasal faaliyete karışmadığı ortaya çıktı. İki çalışanımız vardı, farklı görüşlerde ama Mehmet iş yerinde asla siyaset konuşurmazdı.

-Tanıtım fotoğrafçılığını Adana'ya kabul ettiren isim diyebiliriz Usta için. Peki dijital geçiş sürecinde tepkisi nasıl oldu?

Mehmet yaşadığı döneme göre ne kadar ileriye gören bir adam olsa da onun dijitali kabullenmesi zor oldu. Bu yüzdendir ki hiç kullanmadı. Hatta dijital icat oldu sanatçılık bozuldu derdi. Çünkü o bu işin mutfağından yetişmişti. O karanlık oda onun ikinci kez doğduğu hayat bulduğu yerdı ve karanlık odadaki banyo kokuları onun mutlu nefes alabildiği atmosferi.

-“İçimde daha doğmamış bir bebek vardı” diye tabir ediyor AFAD'ı. AFAD'ın kurulma öyküsünü anlatır mısınız?

1979 yılında 35 yaşındayız. Adana'da fotoğrafçılık kıpırdanıyor ama toparlanamıyor. Bir grup arkadaşı ile bizim stüdyoda buluşuyorlar, sabahlara kadar fotoğraf konuşuyor fotoğraf tartışıyorlar. Evet , AFAD ilk

olarak bizim stüdyoda ikamet etti. Sina, Vahap ,Cengiz , Sefa , Alinur ve birkaç arkadaşı da var kuruluş aşamasında. Oğlum Uğur 1974, kızım Müge 1978 doğumlu, AFAD 1979. Bu yüzdendir ki AFAD benim üçüncü çocuğum derdi hep.

-Fotoğrafa dair hayallerini gerçekleştirebildi mi sizce?

Amaçlarını, hayallerini bir dernekle beraber geliştirdiğine inanıyorum ben. AFAD'ın çok güzel kurulduğuna inanırdı. Çok samimiydiler. Çok farklı mesleklerden bir çok insan ve tek bir amaç vardı, o da fotoğraf.

Çok sık Türkiye seyahatlerimiz olurdu. İstanbul'dayken Pars Yayınları'ndan beş yıl sürecek bir dünya seyahati teklifi aldı . Sonradan evli işi değil bu diyerek vazgeçti. Dünyayı fotoğraflamak isterdi, tek üzüldüğü şey bu olabilir fotoğraf konusunda.

-Bu kadar fotoğraf konuşmuşken ikizin de en sevdiğiniz fotoğrafı sorsak?

Bir aylık evliyiz, Edirne'ye ilk gidişimiz. Selimiye Camisi'nin avlusunda kar topu oynarken makinayı ayarlayıp koymuştuk. Farkında olmadan aynı yere bakmışız. İkimiz de çok severiz bu kareyi.

Hep hatun derdi bana. Bir gün hayıflandım neden adımı söylemiyorsun diye. "Akıllı, her insan hatun olamaz, sana paye vermişim " dedi ve bir daha da asla Havva demedi.

-Aramızdan ayrılışının sekizinci yılındayız. Son olarak ona ve size dair söylemek istediğiniz bir şey var mı?

O kendi adına ve fotoğraf adına çok şeyi başardı. Fotoğrafın sadece büyük şehirlerde değil Anadolu'da da büyülebileceğini gösterdi çevresindekilere. O fotoğraftan öğrendiği her şeyi noktasına virgülüne kadar paylaştı.

İnanıyorum Mehmet'in şu an bu kadar çok sevebilmesinin ve anılmasının yegane sebebi paylaşmasıdır. Günümüzde insanlar paylaşmaktan korkuyorlar. Paylaşarak ilerleyemeyeceklerine inanıyorlar. Oysa Mehmet hayatının her anında sahip olduklarını paylaştı. Bu yüzdendir ki o AFAD da kimileri için bir dost, kimileri için bir ağabey, kimileri için bir baba, kimileri içinde bir öğretmen oldu. Ben insanların Mehmet'ten bahsederken yüzlerindeki o tebessüm ve güveni hissettiğim zaman işte Mehmet bu hayatta başarılı olmuş diyebilirim. İyi ki varsınız...

